

de Rechtspraak

De minister van Veiligheid en Justitie
mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 6 juli 2011
doorkiesnummer 070 - 361 9721
e-mail voorlichting@rechtspraak.nl
onderwerp Advies EU-voorstel tot herschikking van de verordening
betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de
tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en
handelszaken

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 46
www.rechtspraak.nl

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 22 april 2011, kenmerk 5694432/11/6 verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de “**Raad**”) advies uit te brengen inzake het voorstel tot herschikking (het “**Herschikkingsvoorstel**”) van de Verordening 44/2001 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (“**Brussel I Verordening**”).

Het Herschikkingsvoorstel beoogt een aantal ingrijpende wijzigingen aan te brengen in de Brussel I Verordening. De meest ingrijpende wijziging betreft de afschaffing van het exequatur (een enkele uitzondering daargelaten). In plaats van de exequatur procedure en één rechtsmiddel daartegen in het land van tenuitvoerlegging, komen er ingevolge het Herschikkingsvoorstel verschillende rechtsmiddelen, deels in het land van tenuitvoerlegging en deels in het land van herkomst van de beslissing. Een tweede wijziging betreft de uitbreiding van het toepassingsgebied van de Brussel I Verordening tot verweerders buiten de EU, doordat de bevoegdheidsregels ook voor hen gaan gelden, onder toevoeging van enkele aanvullende bevoegdheidsgronden. Een derde wijziging ten gevolge van het Herschikkingsvoorstel is de introductie van een voorrangregeling aan de door partijen gekozen rechter ingeval partijen meerdere rechters hebben geadieerd. Daarnaast voorziet het Herschikkingsvoorstel in de regeling van de afstemming tussen arbitrage en gewone procedures in de Brussel I Verordening (op dit moment wordt arbitrage nog niet door Brussel I bestreken). Tot slot wordt met het Herschikkingsvoorstel de mogelijkheid van erkenning en tenuitvoerlegging van ex parte voorlopige maatregelen getroffen door een rechter die bevoegd zou zijn kennis te nemen van de bodemprocedure.

Het Herschikkingsvoorstel wordt momenteel onder Hongaars Voorzitterschap artikelsgewijs besproken. Met het oog op de Nederlandse inbreng in de besprekingen wordt aan de Raad gevraagd input te geven, waarbij de wenselijkheid van de verschillende voorstellen, de praktische gevolgen ervan en eventuele knelpunten als bijzondere aandachtspunten worden genoemd.

de Rechtspraak

datum 6 juli 2011
pagina 2 van 7

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

Advies

1. Algemene opmerkingen

De Raad heeft met belangstelling kennisgenomen van het Herschikkingsvoorstel en stelt het zeer op prijs om in dit stadium te worden geconsulteerd.

Nu over de tekst van het Herschikkingsvoorstel nog wordt onderhandeld, beperkt de Raad zich in dit advies tot een globale inschatting van mogelijke knelpunten en organisatorische gevolgen voor de Rechtspraak. De Raad ontvangt graag een nieuwe adviesaanvraag in het kader van de voorbereiding van wetgeving ter implementatie van de verordening. Bij die gelegenheid zal de Raad uitgebreider ingaan op de werklastgevolgen.

2. Afschaffing exequatur

Toetsing behoorlijke oproeping

Essentieel voor het uitvoeren van een uitspraak in een andere lidstaat is dat de veroordeelde partij in kennis is gesteld van de procedure in de lidstaat van herkomst. Ingevolge het Herschikkingsvoorstel kan de veroordeelde partij de beslissing voortaan op die grond laten aantasten in de lidstaat van herkomst.

Dit roept de vraag op hoe de lidstaat van tenuitvoerlegging weet dat een dergelijke procedure in een andere lidstaat aanhangig is. Gelet op de ervaringen van gerechten op het gebied van grensoverschrijdende uitwisseling van informatie, is de Raad van oordeel dat zal moeten worden voorzien in aanvullende maatregelen om deze uitwisseling optimaal en met zo min mogelijk verlies van snelheid in de procedure te laten verlopen en adviseert u hier in het kader van de onderhandelingen op aan te dringen.

De vraag rijst voorts hoe de veroordeelde partij weet dat een beslissing in een lidstaat ten uitvoer gelegd wordt. Die wetenschap is essentieel om tijdig rechtsmiddelen in te kunnen zetten. De situatie dat een partij zonder wetenschap van de procedure niet alleen tenuitvoerlegging in het land van herkomst, maar ook tenuitvoerlegging in andere EU-landen moet gaan bestrijden, dient naar het oordeel van de Raad voorkomen te worden.

Gelet op het voorgaande is de Raad van oordeel dat de toetsing van een behoorlijke oproeping in het

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechteren zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

datum 6 juli 2011
pagina 3 van 7

land van tenuitvoerlegging de voorkeur verdient.

Praktische gevolgen van de afschaffing van de exequaturprocedure voor de gerechten

Op dit moment is het aantal exequaturverzoeken erg laag. De Raad verwacht dat de afschaffing van het exequatur en de eenvoudige procedure gepaard zal gaan met een toename van het aantal verzoeken om een beslissing niet ten uitvoer te laten leggen in Nederland.

De modelformulieren (Bijlagen I t/m VII)

Het Herschikkingsvoorstel bevat een reeks modelformulieren (Bijlagen I t/m VII) die de erkenning of de tenuitvoerlegging van in den vreemde gegeven beslissingen na de afschaffing van de exequaturprocedure moeten vergemakkelijken en die kunnen worden gebruikt voor het verzoek om heroverweging in het kader van de procedure ter waarborging van de rechten van de verdediging.

De Raad deelt de inschatting in de Toelichting dat door de introductie van modelformulieren minder behoefte zal zijn aan vertaling van de beslissing. Aangezien bijlagen I en VI een vrij uitgebreide weergave van de inhoud van de beslissing bevatten, en een verzoek tot heroverweging wordt beoordeeld door het gerecht dat de beslissing heeft gegeven, zal er naar de inschatting van de Raad inderdaad minder behoefte aan een vertaling van de beslissing zijn.

De Raad deelt eveneens de verwachting in de Toelichting dat het verzoeker aanzienlijk gemakkelijker gemaakt wordt om heroverweging te verzoeken. Het is overigens de vraag of een aankruisformulier waarop geen nadere onderbouwing hoeft te worden gegeven het niet té gemakkelijk maakt. Deze grotere toegankelijkheid kan mogelijk een aanzuigende werking hebben.

De Raad merkt voorts op dat het aannemelijk is dat het afgeven van een certificaat meer werk zal zijn dan onder de huidige Brussel I Verordening.

De voorgestelde modelformulieren geven tevens aanleiding tot een aantal wettechnische/redactionele opmerkingen, die verwerkt zijn in de bijlage van dit advies.

3. Uitbreiding subsidiaire bevoegdheid

Indien het doel is om nationaal recht ook voor verweerders buiten de Europese Unie (“EU”) te laten gelden, zal volledigheid moeten worden betracht. Naar het oordeel van de Raad zou het Herschikkingsvoorstel derhalve ook een bepaling over de bevoegdheid van de rechter die beslag heeft gelegd en bevoegdheid voor (andere) voorlopige maatregelen moeten te bevatten.

de Rechtspraak

datum 6 juli 2011
pagina 4 van 7

4. Litispendingeregeling

Aanhouding bij een procedure buiten de EU voorkomt tegenstrijdige beslissingen en is dus toe te juichen.

Een veel voorkomend probleem bij litispendingie - de verschillen tussen lidstaten omtrent het moment waarop de procedure zijn aanvang neemt - wordt in het Herschikkingsvoorstel echter niet opgelost. Het voorgestelde artikel 33 laat naar de mening van de Raad nog veel ruimte, waardoor er onderzoek moet worden gedaan (met tijdsverlies tot gevolg) naar het recht van de andere EU-staat over het aanvangsmoment van de procedure. Van verschillen tussen lidstaten omtrent het moment waarop de procedure zijn aanvang neemt wordt met name misbruik gemaakt bij geschillen over vervoersovereenkomsten. De partij die het eerst bij een welgevallige rechter is (vervoerder met een vordering dat hij niet aansprakelijk is, en de wederpartij met een vordering dat de vervoerder wel aansprakelijk is) heeft een goede uitgangspositie voor winst.

Een goede uniforme regeling voor het aanvangsmoment van een procedure acht de Raad dan ook zeer wenselijk.

5. Voorlopige en bewarende maatregelen

Voorgesteld wordt om het gerecht waar de voorlopige maatregel wordt gevraagd te laten samenwerken met het gerecht waar de bodemprocedure aanhangig is. De Raad vraagt zich af hoe dit in zijn werk zal gaan. Gelet op de geheimhoudingsverplichting van de bodemrechter, zal hij zich niet over de zaak kunnen uitlaten. Hooguit kan het dossier aan de andere rechter worden verstrekt, maar die zal in de nationale taal zijn opgesteld. De Raad vraagt zich dan ook af of niet wenselijker is om de bodemrechter voor de hele EU bevoegd te maken om voorlopige maatregelen te treffen.

6. Aanvullende wenselijke aanpassingen van de Brussel I Verordening

In aanvulling op het voorgaande heeft de Raad de volgende suggesties tot verbetering van de Brussel I Verordening.

de Rechtspraak

datum 6 juli 2011
pagina 5 van 7

a) Artikel 5 lid 1 van de Brussel I Verordening kan tot verschillende uitkomsten bij verschillende rechters leiden, afhankelijk van de vraag hoe “plaats waar de verbintenis moet worden uitgevoerd” wordt uitgelegd. Vaak leidt dit tot bevoegdheid van het *forum actoris*, hetgeen een internationaal niet-aanvaarde rechtsmachtgrond is. Voorstel is om artikel 5 lid 1 af te schaffen.

b) De Raad acht een verbetering van de regeling van de rechtsmacht in consumentenzaken ex artikel 15 Verordening Brussel I noodzakelijk. Gelet op de wenselijkheid van consumentenbescherming zijn de beperkingen van lid 1 sub a-c in de praktijk niet goed bruikbaar, omdat vaak (bijvoorbeeld in verstekzaken) niet bekend is op welke lidstaten een onderneming zich richt. Naar het oordeel van de Raad verdient het aanbeveling om deze beperkingen te laten vervallen.

c) De Raad constateert dat een regeling van de bevoegdheid ontbreekt bij een gedaagde zonder bekende woon- of verblijfplaats, maar waarvan wel bekend is dat hij in de EU verblijft. Nu leidt dit telkens tot toepassing van nationaal bevoegdheidsrecht. De Raad acht regeling van die bevoegdheid in de Brussel I Verordening wenselijk, bijvoorbeeld als onderdeel van artikel 26.

Werklast

Ten aanzien van de werklastgevolgen merkt de Raad op dat deze in dit stadium niet zijn te kwantificeren. Teneinde een meer gedetailleerde kwantificering van de werklastgevolgen te kunnen geven, wordt de Raad graag opnieuw in de gelegenheid gesteld te adviseren in het kader van de voorbereiding van (eventuele) implementatiewetgeving.

Tot slot

De Raad wordt graag in de gelegenheid gesteld aanvullend te adviseren indien de onderhandelingen over de Verordening daartoe aanleiding geven, alsmede over het wetsvoorstel waarmee de Verordening te zijner tijd zal worden geïmplementeerd.

Hoogachtend,

mr. J.C. van Dijk
Lid Raad voor de rechtspraak

de Rechtspraak

datum 6 juli 2011
pagina 6 van 7

BIJLAGE 1: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR

Het Herschikkingsvoorstel geeft aanleiding tot de volgende wettechnische en redactionele opmerkingen.

Artikel 2

De Raad acht het wenselijk om een definitie toe te voegen aan artikel 2 over “derde land” ex artikel 34.

Artikel 23 lid 1

De Raad vraagt zich af wat er met “substantieel nietig” bedoeld wordt (in plaats van gewoon nietig).

Artikel 25 sub a en b

De Raad vraagt zich af wat de bedoeling is van de voorwaarden onder artikel 25 sub a en b. Is het echt nodig om bij deze subsidiaire bevoegdheidsgrond nog nadere voorwaarden te stellen?

Artikel 28 lid 3

Het nieuwe lid 3 van artikel 28 bepaalt dat wanneer Verordening (EG) 1393/2007 niet van toepassing is, artikel 15 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 15 november 1965 inzake de betekening en de kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of handelszaken van toepassing is, indien de toezending van het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, overeenkomstig dat verdrag moet plaatsvinden. De Raad vraagt zich af of er geen andere Betekeningverdragen dan van toepassing kunnen zijn, zoals het Haags Betekeningverdrag uit 1954 voor o.a. Suriname, Marokko, Montenegro, Servië, Macedonië, Armenië, Libanon en Oezbekistan en het Haags Betekeningverdrag uit 1896 voor IJsland.

Artikel 39 lid 2

Moet in artikel 39 lid 2 ook niet de mogelijkheid open worden gehouden om een vertaling van de beslissing te vragen? In artikel 42 lid 4 wordt uitdrukkelijk gesteld dat dat niet kan.

Artikel 45 en 46

De Raad vraagt zich af waarom in artikel 46 wel en in artikel 45 geen bepaling omtrent een rechtsmiddel is opgenomen.

Bijlage I

Op p.77, noten 29 en 30 (en overigens op meer plaatsen) staat vermeld “Gelieve een extra blad toe te voegen indien de beslissing betrekking heeft op meer dan één eiser of meer dan één verweerder. De Raad vraagt zich af of het niet de voorkeur verdient eisers/verweerders twee en volgende er onder te typen. Het op begrijpelijke wijze toevoegen van bladen is immers bewerklijker.

Ten aanzien van p. 78, onder 4.4.1.4 merkt de Raad op dat de rente toegekend in een beslissing een bedrag en ook een percentage kan zijn. “Of” kan soms dus ook “en” zijn. De Raad acht het daarom wenselijk om “of” te vervangen door “en/of”.

De Raad merkt voorts op dat het rentepercentage kan fluctueren, bijvoorbeeld als wettelijke rente wordt toegewezen. Het zou goed zijn als daarin in het formulier wordt voorzien.

de Rechtspraak

datum 6 juli 2011
pagina 7 van 7

Bijlage I en VI

4.5.1.2: De Raad vraagt zich af wat wordt bedoeld met "gevorderd bedrag of reeds gemaakte kosten". Wordt bedoeld de specificatie daartoe te beperken, of wordt bedoeld de kosten te specificeren, en daarbij aan te geven of het een gevorderd bedrag betreft of reeds gemaakte kosten? Waarop ziet het onderscheid tussen gevorderd bedrag en reeds gemaakte kosten? Betreft het beide de toegewezen kosten? Hoe moet toegewezen rente over kosten worden verwerkt?

Bijlage II

6.1: Begrijpt de Raad het zo goed dat de gronden voor heroverweging niet nader hoeven te worden onderbouwd ("gelieve het passende vakje aan te kruisen")? Of is het de bedoeling dat er nog een toelichting wordt meegezonden? Het tweede aankruisvakje bevat namelijk de toevoeging "gelieve te preciseren". Indien geen nadere toelichting gegeven hoeft te worden: hoe valt de (kennelijke) (on)gegrondheid van het verzoek aan de hand van een aankruisformulier te beoordelen?